

ת"פ 17642/12/21 - מדינת ישראל נגד נאור מירילשוילי

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"פ 17642-12-21 מדינת ישראל נ' מירילשוילי(עציר)
תיק חיצוני: 658024/2021

בפני כבוד השופטת אחינעם צוריאל
מאשימה מדינת ישראל
נגד
נאשם נאור מירילשוילי (עציר)
מעמד. כינוי צד ג'

החלטה

1. לפני טענת ההגנה כי לא ניתן להעניש את הנאשם בשנית במסגרת ההליך הפלילי, שכן כבר הוענש במסגרת ההליך המשמעתי שננקט נגדו בבית הסוהר בגין אותה עבירה, ובגדרו נדון ל-7 ימי בידוד. לשיטת ההגנה, מדובר ב'ענישה כפולה' המנוגדת לסעיף 62 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב-1971 (להלן: "פקודת בתי הסוהר"). במסגרת דיון מקדמי ביום 1.12.22 הוסכם על הצדדים כי כל צד יגיש טיעונו בכתב והחלטה תישלח לצדדים.

רקע

2. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עברה של תקיפת עובד ציבור, לפי סעיף 382א(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"). על פי עובדות כתב האישום, עת היה הנאשם במשמורת חוקית בבית סוהר אוהלי קידר, ביום 14.09.2021 בשעות הבוקר, תקף הנאשם שלא כדין סוהר, כשהוא ממלא את תפקידו הציבורי כחוק, בכך שדחף אותו וקילל אותו.

תמצית טיעוני הצדדים

3. לטענת ההגנה, הנאשם נענש בבית הסוהר בגין אותם מעשים כאשר נדון ל-7 ימי בידוד. לטענת ב"כ הנאשם אין מניעה כי יוגש כתב אישום נגד הנאשם, אך הוראת סעיף 62 לפקודת בתי הסוהר פשוטה וברורה, ולפיה אין להענישו פעמיים בגין אותו מעשה. לשיטתו כאשר אסיר עובר 'עבירת בית סוהר' המהווה אף עבירה פלילית ניתן לקיים נגדו הן הליך משמעתי והן הליך פלילי, אך על הרשות לבחור באיזה מן ההליכים יוטל על האסיר עונש. עוד טענה ההגנה כי הפרשנות האמורה אינה מרוקנת את הרישא של סעיף 62 מתוכן כי קיים טעם בניהול הליך פלילי אף ללא הטלת

עונש, וזאת בשל האפשרות להפעלת מאסר מותנה וכן בעצם הכתמת גיליון רישומו הפלילי. בהשלמת הטיעון התייחס ב"כ הנאשם לטענת המאשימה, לפיה ההליך המשמעותי בו נדון הנאשם היה בגין מעשים אחרים ולא בשל המיוחס לו בכתב האישום, וטען כי מדובר באותו מעשה ואין כל משמעות לאופן בו סווג המעשה במסמכי שב"ס.

4. לטענת המאשימה, הסיפא של סעיף 62 אינו מתייחס לענישה במסגרת הליך משמעותי. המאשימה הפנתה בטיעוניה למספר פסקי דין שדנו בסוגיה ודחו את טענות ההגנה. כמו כן נטען כי במסגרת הדין המשמעותי בבית הסוהר, הוענש הנאשם בכך שהפר חובה ופגע בסדר הטוב במקום המעצר, ולא בשל הפגיעה בגוף, בגינה הוגש נגדו כתב אישום, ועל כן אף מן הטעם הזה יש לדחות את טענת הנאשם.

דין והכרעה

5. ראשית, וטרם אדון בטענת הנאשם, אציין כי אין מחלוקת כי דין משמעותי וענישה מינהלית אינם מהווים מחסום בפני הגשת אישום פלילי. בית המשפט העליון קבע במספר החלטות כי, ככלל, הליכים משמעותיים אינם מהווים מחסום בפני הליך פלילי, בשל השוני במטרות ההליכים, בטיבם ובתוצאותיהם. כמו כן, ברבים מן החיקוקים העוסקים בדין משמעותי נקבעו הוראות מפורשות המבהירות זאת.

6. כעת אתמקד בטענת ההגנה, המבוססת על האמור בסעיף 62 לפקודת בתי הסוהר, לפיה על אף שמותר להעמיד אסיר לדין פלילי בגין אותו מעשה לאחר שכבר הועמד לדין משמעותי, אין אפשרות להענישו פעמיים. הדין המשמעותי החל על אסירים מקורו בסימן ח' לפקודת בתי הסוהר, הקובע כי ניתן להעמיד אסיר לדין משמעותי במקרה שביצע 'עבירת בית סוהר' (כהגדרתה בסעיף 56 לפקודה). סעיף 56 מפרט 41 סעיפי משנה העוסקים במגוון עבירות נגד הסדר והמשמעת בבית סוהר, כגון: סירוב לאכול, הימנעות או סירוב לשמור על ניקיון הבגדים או לבישתם, התנהגות בחוסר נימוס כלפי סוהרים, עובדים, מבקרים או מועסקים בבית הסוהר, וכיוצא באלה עבירות משמעות. 'עבירות בית-סוהר' נידונות בפני קצין שיפוט בכלא. הוראת סעיף 58 לפקודת בתי הסוהר מסמיכה את קצין השיפוט להטיל על אסיר עונשים שונים, לרבות אתראה, אזהרה חמורה, קנס ובידוד לתקופה קצובה. חלק מהעבירות המוגדרות כעבירות בית סוהר על-פי סעיף 56 לפקודת בתי הסוהר עבירות על-פי חוק העונשין.

7. להלן יובא נוסחם של סעיפים 61 ו-62 לפקודת בתי הסוהר:

61. אסיר שעבר עבירת בית סוהר יכול שיואשם לפני בית משפט, ורשאי בית המשפט להטיל עליו עונש מאסר ששה חדשים, שיתחיל בתום כל מאסר קודם.

62. שום דבר האמור בפקודה זו אינו בא לפטור אסיר מהיות מואשם לפני בית משפט בדרך הרגילה על כל עבירה שעבר, ובלבד שלא יענש פעמיים על עבירה אחת.

8. למקרא הסעיפים עולות שתי אפשרויות פרשניות. האם הוראת סעיף 62, לפיה לא ניתן להעניש אסיר פעמיים על עבירה אחת, מכוונת כלפי כל מקרה בו נדון האסיר בדין משמעותי בגין 'עבירת בית סוהר', או שמא הוראה זו מכוונת

אך ורק למקרה בו הואשם אסיר בביצוע עבירת בית סוהר בבית משפט, כאמור בסעיף 61.

9. אכן, אין פסיקה מחייבת של בית המשפט העליון בסוגיה. ב"כ הנאשם ציין את בג"ץ 5854/18 **ודים מולדבסקי נ' שירות בתי הסוהר** (נבו 31.03.2019) שעוסק ב'ענישה כפולה', אולם פס"ד זה אינו דן בסוגיה לגופו של ענין. עתירתו של העותר נדחתה על הסף שכן אינה מניחה תשתית עובדתית ומשפטית לפגם כלשהו בהתנהלות ביחס אליו. בית המשפט קבע:

" באשר ליחס שבין הדין המשמעתי ובין הדין הפלילי, המוסדר בנוהל משטרת ישראל, הרי שהעותר לא הניח כל תשתית עובדתית הרלוונטית לעניינו ולא פירט האם הועמד לדין משמעתי ופלילי במקביל ובאילו נסיבות, ולו מטעם זה אין מקום לקבל את טענתו. "

על אף טענות ההגנה, אמרות האגב בפסק הדין נוגעות ליחס בין ענישה משמעטית לשלילת טובות הנאה, ואינן רלוונטיות לסוגיה דנן.

10. יחד עם זאת, פרשנות סעיף 62 לפקודת בתי הסוהר עמדה לפתחם של בתי משפט אחרים. מעיון במספר החלטות של בתי המשפט השונים עולה כי בתי המשפט סברו כי הסיפא של סעיף 62 מתייחס לאסיר שהואשם בגין עבירת משמעת בפני בית משפט, כמצויין בסעיף 61 לפקודת בתי הסוהר, כשאז יכול בימ"ש להטיל על האסיר עד 6 חודשי מאסר במצטבר לכל עונש מאסר שמרצה האסיר, ולא להליך המשמעתי המתנהל בפני קצין שיפוט.

11. בע"פ (מחוז ב"ש) 7212/01 **מדינת ישראל נ' צ'רלי רווח** (נבו 26.06.2002) קיבל בית המשפט את ערעור המדינה על החלטתו של בית משפט השלום לבטל כתב אישום שעניינו איומים שהפנה אסיר כלפי סוהר, מן הטעם שקודם לכן נענש האסיר משמעטית בשלילת חופשות. בית המשפט המחוזי בבאר שבע קבע כי סעיף 62 לפקודת בתי הסוהר שהינו חלק מסימן ח' לפקודה עוסק בעבירות משמעת. בית המשפט התייחס למטרת הענישה המשמעטית בהתאם לפקודת בתי הסוהר והיא שמירה על הסדר בבית הסוהר. לשיטתו של בית המשפט, לו מנעה הענישה המשמעטית הטלת עונש על ידי בית המשפט, כי אז הייתה ניטלת המשמעות מן הרישא של סעיף 62, שכן העמדה לדין לפני בית משפט ללא אפשרות הטלת עונש איננה סבירה. בית המשפט קבע כי:

"הסיפא של סעיף 62 מתייחס, להבנתי, לאסיר שהואשם בגין עבירת משמעת בפני בימ"ש, כמצויין בסעיף 61 לפקודת בתי הסוהר, כשאז יכול בימ"ש להטיל על האסיר עד 6 חודשי מאסר במצטבר לכל עונש מאסר שמרצה האסיר, ולא ל"ענישה המנהלית" המאובחנת, במפורש, מהענישה שניתנת על ידי בימ"ש."

12. בע"פ (מחוזי נצ') 1238/07 **שחאדאת חאלד נ' מדינת ישראל** (נבו 27.11.2007) נדון ערעורו של מערער שהורשע בעבירות של פריצה לבניין שאינו דירה וביצוע גניבה, הפרת הוראה חוקית והיזק בזדון. את העבירות ביצע המערער עת היה אסיר בחופשה. בית המשפט קבע כי:

"טענתו של הסניגור, לפיה משהועמד לדין משמעתי עקב הפרת הוראות שב"ס, אין להשית עליו ענישה נוספת, אינה מקובלת עלי. הכלל הוא, כי ההליך המשמעתי קשור בטבורו לכללים המוחלים על אסירים, עת הם שוהים בין כתלי בית הכלא, ומטרתו הקפדה על מילוי כללים אלה, ושמירה על תקינות התנהגותו של האסיר. על כן, העונשים הננקטים במסגרת הליכי משמעת, אינם אמצעי ענישה, אלא אמצעי תיקון, אשר מטרתם הינה אכיפת קיום הכללים הנוהגים בין כתלי הכלא."

13. בת"פ (שלום כ"ס) 2618-10-11 **מדינת ישראל נ' יוסי מוסלי** (נבו 22.12.2011) בו הוגש כתב אישום המייחס לנאשם עבירות של איומים, והעלבת עובד ציבור, נדחתה טענתו של הנאשם בדבר ענישה כפולה. הובהר כי ההליכים משמעתיים אינם מהווים מחסום בפני הליך פלילי, זאת בשל השוני במטרות ההליכים בטיבם ובתוצאותיהם:

"האפשרות הפרשנית השנייה, לפיה הסיפה של הוראת סעיף 62, המונעת ענישה כפולה, מכוונת עצמה אך ורק למקרה בו הואשם אסיר בביצוע עבירת בית סוהר בבית משפט, כאמור בסעיף 61, מתיישבת היטב עם העקרונות המקובלים בפסיקה ובחקיקה (לרבות פקודת בתי הסוהרעצמה) בעניין ההשפעה של הליכים משמעתיים על הליכים פליליים שמוגשים ביחס לאותם מעשים. האפשרות הפרשנית השנייה מתיישבת עם ההבנה כי מטרות ההליך המשמעתי שונות בתכלית ממטרות ההליך הפלילי, ועם העובדה כי האמצעים שהוקנו לקצין השיפוט על מנת להבטיח את הסדר והמשמעת בבית הכלא שונים מהותית מדרכי הענישה הפתוחות לפני בית המשפט. האפשרות הפרשנית השנייה אף מקנה משמעות הולמת למונח "בדרך הרגילה" המופיע ברישה של סעיף 62, כלומר - להבדיל מהדרך המיוחדת הקבועה בסעיף 61."

14. פרשנות דומה התקבלה גם בפס"ד הבאים: ת"פ (מחוזי ב"ש) 5273-07-22 **מדינת ישראל נ' אימן אלשרבאתי** (נבו 24.01.2023), ת"פ (שלום באר שבע) 1082/04 **מדינת ישראל נ' הרוש אלון** (נבו 08.12.2004); ת"פ (שלום באר שבע) 5048/02 **מדינת ישראל נ' אבו נאב חאלד** (נבו 18.01.2005).

15. לאחר עיון בפסיקה, מצאתי אף אני לצרף דעתי לפרשנות הנקובה בפסקי הדין המפורטים. פרשנות תכליתית שוקלת את התכלית המונחת ביסודו של הדין. תכלית הדין הם האינטרסים, המטרות, הערכים, המדיניות והפונקציה אשר הדין נועד להגשים. הענישה עומדת בליבת ההליך הפלילי. לא אוכל לקבל את טענת ההגנה לפיה ישנה תוחלת בהליך פלילי שאין בסופו ענישה. האפשרות הפרשנית שהציגה ההגנה מחייבת, אם כן, את רשויות המדינה לבחור האם להעמיד אסיר שעבר עבירת בית סוהר לדין משמעתי או לדין פלילי. פרשנות זו אינה עולה בקנה אחד עם העקרונות שהובאו בחוק ובפסיקה ביחס לשונות הקיימת בין ההליך הפלילי להליך המשמעתי על תכליותיהם השונות. בניגוד להליך המשמעתי המהיר, ההליך הפלילי, מטבעו, אורך זמן ואינו יכול לתת מענה מידי. הפרת הסדר והמשמעת בתוך בתי הסוהר מחייבת טיפול משמעתי מידי, ולא יעלה על הדעת שטיפול משמעתי זה יהווה מחסום בפני ענישת האסיר בהליך פלילי, לעיתים אף בעבירות חמורות מאד על פי חוק העונשין. מדובר בהליכים שאינם שקולים זה לזה, תכליותיהם שונות ולא ניתן לקבל פרשנות המחייבת את המדינה לבחור בין שני ההליכים. פקודת בתי הסוהר והדין המשמעתי נועדו לשמור על הסדר הטוב בבית הסוהר ואילו ההליך הפלילי תכליות אחרות המשתרעות הרבה מעבר לתחומי המצומצם של בית הסוהר. מיותר לציין את ההבדל בין קצין השיפוט וסמכויותיו לסמכויות הנתונות בידי בית המשפט.

16. מאידך, הפרשנות לפיה סעיפים 61 ו-62 לפקודת בתי הסוהר שלובים זה בזה, אמנם מחייבת אף היא את רשויות המדינה לבחור בין שני הליכים - הליך פלילי "בדרך הרגילה" או הליך משפטי כאמור בסעיף 61 לפקודת בתי הסוהר, אלא שהעמדת ברירה כזו לפני המדינה הגיונית וצודקת. אין מניעה שהמדינה תבחר בין הליך המתברר בזמן מהיר יחסית, אך מוגבל בעונש מרבי קל באופן יחסי, לבין אחריות פלילית, המתבררת בהליך איטי, אך טומנת בחובה ענישה רחבה ומשמעותית.

17. בשולי הדברים אעיר כי לא מצאתי להידרש למחלוקת בין הצדדים, האם הנאשם אכן נדון בהליך המשמעתי על אותה עבירה בגינה הוגש נגדו כתב האישום, שכן התיק המשמעתי של הנאשם לא הועבר לעיונו של בית המשפט. עם זאת, משניתנה הכרעה בסוגיה העקרונית בהתאם להנחה שהנאשם אכן נדון בהליך המשמעתי על אותו מעשה, אין נפקות ממשית להכרעה במחלוקת זו.

18. סוף דבר - אני דוחה את טענת הנאשם.

המזכירות תמציא העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ט"ו אדר תשפ"ג, 08 מרץ 2023, בהעדר הצדדים.